

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	I
บทคัดย่อไทย	VI
สารบัญ	VIII
สารบัญตาราง	X
สารบัญภาพ	XII
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์	2
วิธีการศึกษา	2
พื้นที่ศึกษาและกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย	3
ผลคาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดการผลิตผักปลอดสารพิษ	8
การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตพืช	9
การวิเคราะห์ทางสถิติแบบมาตราส่วนประมาณค่า	11
บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน	13
กลุ่มงานที่ 1 การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน	13
1.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตผักไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	13
1.2 สนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปใช้ในระดับไร่นา	21
1.3 การพัฒนาความรู้จากการปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	29
1.4 การสร้างบุคคลในท้องถิ่นให้เป็นแกนนำเกษตรกร	31
กลุ่มงานที่ 2 งานวิจัยเทคโนโลยีการผลิต	32
2.1 วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน	32
2.2 การศึกษาแมลงศัตรูพืช	34
2.3 ศัตรูธรรมชาติ	37
2.4 โรคพืชผักที่สำรวจพบในแปลงผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกร	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 ผลผลิตผักปลอดสารพิษ	43
2.6 ผลผลิตและต้นทุนการผลิตผักปลอดสารพิษ	44
2.7 ปัญหา ข้อจำกัดในการผลิตผักปลอดสารพิษของกลุ่มเกษตรกร	48
กลุ่มงานที่ 3 การพัฒนาตลาดและการรณรงค์	51
3.1 การพัฒนาองค์ความรู้เกษตรกร และศึกษาช่องทางการตลาดที่เหมาะสม	52
3.1.1 การวางแผนทำกิจกรรมการตลาดและการหาเกษตรกรตัวแทน ทำหน้าที่การตลาด	52
3.1.2 การสำรวจตลาดชุมชน	53
3.1.3 การประสานงานเพื่อหาแหล่งจำหน่ายที่เหมาะสม	56
3.1.4 การดำเนินกิจกรรมการตลาดและการให้ข้อมูลผู้บริโภค	56
3.1.5 การรณรงค์ และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น	69
3.2 การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค	73
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	87
เอกสารอ้างอิง	94
ภาคผนวก	96

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมการผลิตผักปลอดสารพิษ	17
1.2	ความรู้ความเข้าใจในการผลิตผักปลอดสารพิษก่อนการฝึกอบรม	18
1.3	ความรู้ความเข้าใจในการผลิตผักปลอดสารพิษหลังการฝึกอบรม	19
1.4	พื้นที่ปลูก จำนวนเกษตรกรและผลผลิตผักปลอดสารพิษ ปี 2552	22
1.5	ฤดูกาลที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชบางชนิดในระบบการผลิตแบบผสมผสาน	23
1.6	ผักพื้นเมืองบางชนิดที่เกษตรกรปลูกร่วมกับผักเศรษฐกิจ	24
1.7	ตัวอย่างการวางแผนปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกร	25
1.8	การวางแผนการหว่านกล้า	26
1.9	การตอบสนองต่อเทคโนโลยีการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกร	28
2.1	ชนิดของศัตรูธรรมชาติที่สำรวจพบในแปลงพืชผักปลอดสารพิษ	37
2.2	ชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืชที่ระบาดในแปลงผักปลอดสารพิษ	41
2.3.	พื้นที่ปลูกจำนวนเกษตรกร และผลผลิตผักปลอดสารพิษ ปี 2552-2553	44
2.4	ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนผักกาดฮ่องเต้	44
2.5	ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการผักคะน้า	45
2.6	ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนผักกาดกวางตุ้ง	46
2.7	ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนผักบุ้ง	46
2.8	ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนผักโขมจีน	47
2.9	ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนผักสลัดใบ	47
2.10	ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนมะเขือยาว	48
3.1	ชื่อตลาด ที่ตั้ง และลักษณะของตลาดชุมชน ในพื้นที่เขต อ. สันป่าตอง อ. แม่วาง และ อ. หางดง จ. เชียงใหม่	54
3.2	ชื่อตลาด ที่ตั้ง และลักษณะตลาดชุมชน ในพื้นที่เขตอำเภอสันป่าตอง แม่วาง หางดง จ. เชียงใหม่ และอำเภอเมือง จ. ลำพูน	55
3.3	รูปแบบกิจกรรมการตลาดของกลุ่ม รายได้เฉลี่ยจากการจำหน่าย และจำนวนผู้บริโภคที่ซื้อต่อครั้ง	60
3.4	เปรียบเทียบราคาจำหน่ายผักทั่วไป กับราคาผักปลอดสารพิษที่วางจำหน่าย ณ ตลาดชุมชนใกล้แหล่งผลิต และการจำหน่ายตามหน่วยงาน	63
3.5	เปรียบเทียบราคาผักปลอดสารพิษที่เกษตรกรขายตรงตามหน่วยงาน กับราคาผักทั่วไป	64

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
3.6	ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกร กลุ่มริมวางบางราย ในรอบ 1 ปี	67
3.7	ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกร กลุ่มแม่ฮ่องใต้ ในรอบ 1 ปี	69
3.8	ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคที่ให้ข้อมูล	74
3.9	ข้อมูลครัวเรือนของผู้บริโภคที่ให้ข้อมูล	75
3.10	ปัจจัย/เกณฑ์ที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อผัก	76
3.11	ชนิดผักที่ผู้บริโภคซื้อมารับประทาน และกังวลเรื่องสารพิษตกค้าง	77
3.12	สัดส่วนของผู้บริโภคที่เคยเห็นตราจำหน่ายผักคุณภาพ จำแนกตามชนิดตรา	78
3.13	สัดส่วนการให้ความหมายของชนิดผักของผู้บริโภคในแต่ละกลุ่มผัก	79
3.14	ความถี่ในการซื้อผักปลอดสารพิษ มูลค่าการซื้อและความแตกต่างของราคาที่ซื้อ	79
3.15	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการซื้อผักปลอดสารพิษ/ผักอินทรีย์	80
3.16	เหตุผลหรือข้อจำกัดที่ผู้บริโภคไม่ซื้อหรือซื้อน้อยครั้ง	81
3.17	แหล่งซื้อผักปลอดสารพิษ/ผักอินทรีย์ ที่ผู้บริโภคซื้อบ่อย	81
3.18	ชนิดผักที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในลักษณะผักปลอดสารพิษมากที่สุด 10 ลำดับ	82
3.19	ความพึงพอใจ และทัศนคติของผู้บริโภคต่อการจำหน่ายผักปลอดสารพิษ	83
3.20	ความสนใจต่อการสนับสนุนเกษตรกร กรณีเกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายตรง	85
3.21	ปัญหา/ข้อจำกัดด้านการตลาดของผักปลอดสารพิษ และแนวทางแก้ไข จากผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่าง	86

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	เกษตรกรลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม	20
1.2	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	20
1.3	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	21
1.4	แปลงผลิตผักปลอดสารพิษในท้องถิ่น	22
1.5	ตัวอย่างระบบการปลูกพืชผักปลอดสารพิษของเกษตรกร	26
1.6	แปลงเรียนรู้ในท้องถิ่นบ้านริมวาง	30
1.7	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกร	30
1.8	ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	31
2.1	กับดักถาดเหลือง	32
2.2	กับดักกาวเหนียว	32
2.3	การปรับสภาพแวดล้อมการขุดร่องน้ำรอบบริเวณแปลงผัก	34
2.4	เพ็ลี่ยอ่อน	35
2.5	คั้วงหมัดผัก	35
2.6	ผีเสื้อปีกขาว	36
2.7	หนอนกระทุ้ผัก	36
2.8	เต้าแดง	36
2.9	คั้วงเต้าตัวห้ำ	38
2.10	แมลงวันขายาว	38
2.11	แมลงปอบ้าน	38
2.12	แมลงวันดอกไม้	39
2.13	แมงมุมสุนัขป่า	39
2.14	ต่อ แตน	39
2.15	แมลงวันก้นขน	39
2.16	โรคราน้ำค้างในคะน้าและผักกาดกวางตุ้ง	40
2.17	โรคราน้ำค้าง	40
2.18	โรคราสนิมขาวผักบุ้ง	41
2.19	ระบบการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีทางธรรมชาติ	43
3.1	การเชื่อมโยงของโครงการฯ กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานส่วนราชการ	70